

Szkolny Program Profilaktyczny Społecznego Gimnazjum Stowarzyszenia Muzyków Polskich „PRO ARTE”

Podstawą prawną szkolnego programu profilaktycznego jest:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i innych placówkach (Dz.U.z 2003 Nr 11, poz.114)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół
- Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U.z 2002 Nr 51 poz. 458)
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r.
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 r.
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r.

Wstęp

Profilaktyka powinna „wynikać ze świadomości zagrożeń prawidłowego procesu wychowawczego” (Gaź Z. B., 2003, s. 30) i gotowości do współdziałania w zmianie istniejącej sytuacji wychowawczej.

Szkolnym Programie Profilaktyki to „projekt systemowych rozwiązań w środowisku szkolnym, uzupełniających wychowanie i ukierunkowanych na: wspomaganie ucznia w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu; ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które zaburzają prawidłowy rozwój ucznia i dezorganizują jego zdrowy styl życia; inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi ucznia i jego zdrowemu życiu.” (Gaź Z. B., 2003, s. 168).

Środowisko młodzieży Gimnazjum „PRO ARTE” jest zróżnicowane - na podstawie bieżących spostrzeżeń, badań ankietowych uczniów, rodziców i nauczycieli stwierdzamy, że spośród istniejących zagrożeń najczęściej mamy do czynienia z:

- agresją słowną,
- nieprzestrzeganiem zasad współżycia w grupie
- brakiem tolerancji
- reakcjami niewspółmiernymi do bodźców (np. reakcja na ocenę).

Mamy również świadomość, iż w przypadku młodzieży w okresie dojrzewania zachowania dysfunkcyjne to te wszystkie zachowania, które odbiegają istotnie od

wzorca rozwojowego oraz nie znajdują uznania w oczach ogółu społeczeństwa i instytucji opartych na autorytecie dorosłych. Są to wszystkie zachowania odbiegające od powszechnie przyjmowanych norm (prawnych, obyczajowych, społecznych, zdrowotnych itd.), charakterystycznych dla danej grupy wiekowej.

Profilaktyka prowadzona jest na kilku poziomach, odpowiednio do stopnia ryzyka, wg Z. B. Gaż jest to profilaktyka pierwszo, drugo i trzeciorzędowa. W naszym programie skoncentrujemy się na profilaktyce pierwszorzędowej jest ona adresowana do grupy niskiego ryzyka. Są to działania kierowane do ludzi zdrowych, wspomagające prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego. Ważne jest więc rozwijanie różnych umiejętności życiowych, prospołecznych, które pozwolą młodym ludziom radzić sobie z wymogami życia, emocjami. Dostarczane informacje powinny być rzetelne, dostosowane do specyfiki odbiorców.

Jako strategię przewodnie ustaliliśmy:

Strategie informacyjną

Celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru. U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi, zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań. W związku z tym dostarczenie informacji o skutkach palenia tytoniu, picia alkoholu, odurzania się narkotykami ma spowodować zmianę postaw, a w końcu – nie podejmowanie zachowań ryzykownych.

Strategie edukacyjną

Mają pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia itp.). U podstaw tych strategii leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym. Te deficyty uniemożliwiają im budowanie głębszych, satysfakcjonujących związków z ludźmi, odnoszenie sukcesów, np. Zawodowych. Szukają więc chemicznych, zastępczych sposobów radzenia sobie z trudnościami.

Strategie działań alternatywnych

Ich celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiągnięcie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, społeczną, sportową itp.). U podstaw tych strategii leży założenie, że wielu ludzi nie ma możliwości zrealizowania swej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiągnięcie sukcesów, czy też rozwoju zainteresowań. Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo.

Strategie interwencyjne

Pomoc w identyfikacji i rozwiązywaniu problemów, udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

GLÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Profilaktyczny realizują wszyscy pracownicy szkoły w dostępnym sobie zakresie działania. Program będzie realizowany przez trzy lata kształcenia gimnazjalnego. Dobór treści jest uzależniony od nasilenia zagrożenia w danym zespole uczniowskim.

Wychowawcy klas:

opracowują plan pracy wychowawczej pierwszej z naciskiem na integrację zespołu klasowego i dbałość o poczucie bezpieczeństwa i akceptację każdego ucznia w klasie, współpracują ściśle z rodzicami uczniów i nauczycielami uczącymi w klasie, zapraszają do współpracy inne osoby, przekazują swoje spostrzeżenia dyrekcji szkoły.

Nauczyciele przedmiotów:

bezwzględnie reagują na wszystkie przejawy naruszania przez uczniów ogólnie przyjętych norm, uwzględniają działania profilaktyczne w realizacji treści przedmiotowych, starają się tak organizować pracę lekcyjną, aby sprzyjała kształtowaniu atmosfery zaufania, współpracy i wzajemnej tolerancji, doskonałą kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych,

Dyrekcja szkoły:

współpracuje z podmiotami i instytucjami wspomagającymi szkołę w celu przeciwdziałania patologii w środowisku nauczania i wychowania, diagnozuje oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie treści zawartych w Programie Profilaktycznym, zapewnia uczniom opiekę, poczucie bezpieczeństwa i wsparcie w sytuacjach braku lub niedostatecznej opieki rodziców, gromadzi informacje na temat stanu zagrożeń i czuwa nad ich właściwym przebiegiem, monitoruje realizację założeń Programu Profilaktycznego, przeprowadza spotkania z uczniami dotyczące sposobów podniesienia wspólnego bezpieczeństwa, konieczności właściwego reagowania na negatywne zagrażające zachowania, potrzeby i celowości ujawniania wszelkich negatywnych zachowań mających miejsce na terenie szkoły w tym monitoringu miejsc sprzyjających powstawaniu zagrożeń.

Rada Pedagogiczna:

określa zapotrzebowanie na realizację konkretnego Programu Profilaktycznego, analizuje i zatwierdza Program Profilaktyczny i Program Wychowawczy,

Rodzice:

są nie tylko odbiorcami ale współuczestnikami działań profilaktycznych, korzystają z pomocy psychologa, pedagoga, służby zdrowia w zakresie profilaktyki,

Program Profilaktyczny jest realizowany w cyklu trzyletnim:

1. Klasa I:

- diagnoza sytuacji, zainicjowanie i wdrożenie działań planowych w zakresie profilaktyki.

2. Klasa II:

- realizacja planu działań profilaktycznych, monitorowanie i okresowa ocena wyników, modyfikacja planu pracy.

3. Klasa III:

- realizacja planu działań profilaktycznych, końcowa ocena realizacji planu działań, ewaluacja.

Podsumowanie działań wynikających z programu następuje rokrocznie zgodnie z kalendarzem pracy Rady Pedagogicznej, w miarę potrzeby na specjalnym posiedzeniu Rady.

Cele szkolnego programu profilaktycznego

Z analizy danych, zgromadzonych w procesie diagnostycznym, szkolny program profilaktyki określa główne cele :

1. Uczenie młodzieży dojrzałej postawy wobec życia.
2. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresujących (asertywność, empatia), panowanie nad emocjami, umiejętność rozwiązywania konfliktów.
3. Stworzenie atmosfery zaufania i bezpieczeństwa.
4. Promowanie zdrowego stylu życia.
5. Profilaktyka uzależnień.
6. Poszerzanie wiedzy na temat działań wspierających rodziców (prawnych opiekunów) w wychowaniu młodzieży.

Cel główny	Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji
Uczenie młodzieży dojrzałej postawy wobec życia.	Rozwijanie u uczniów poczucia własnej wartości. Branie odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Budowanie dojrzałej osobowości. Kształtowanie właściwych przekonań i obalanie stereotypów. Kształtowanie kulturalnych zachowań w relacjach z innymi ludźmi.	-poznawanie swoich mocnych i słabych stron, -budowanie hierarchii wartości, - kształtowanie odpowiedzialności za własny rozwój, za siebie i innych, - rozwijanie umiejętności współżycia w zespole i przestrzeganie obowiązujących w nim zasad, - kształtowanie postaw szacunku wobec drugiego człowieka, - rozwijanie otwartości na potrzeby drugiego człowieka – kształcenie empatii,	-lekcje wychowawcze -inscenizacje -prace plastyczne -zajęcia z psychologiem i pedagogiem -rozmowy wychowawcze -spektakle edukacyjne - udział w różnych imprezach okolicznościowych -wolontariat
Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresujących (asertywność, empatia), panowanie nad emocjami,	Uczenie asertywności, empatii i panowania nad emocjami.	-nabycie umiejętności rozpoznawania i nazywania uczuć, wyrażania i odbioru emocji, -znajdowanie sposobów na rozładowanie napięcia emocjonalnego, -umiejętność pokonywania stresu	-lekcje wychowawcze -zajęcia z psychologiem i pedagogiem - teksty literackie -drama -spektakle edukacyjne -współpraca PPP

umiejętność rozwiązywania konfliktów.	Rozpoznanie zaburzeń emocjonalnych (niska samoocena, depresja, tendencje do samookaleczania się, apatia)	-kształtowanie postawy asertywności i empatii - wspieranie i pomoc w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych i osobowościowych u młodzieży,	
Stworzenie atmosfery zaufania i bezpieczeństwa	Kształtowanie postawy odpowiedzialności i wrażliwości społecznej oraz postawy godnej zaufania.	-zachęcanie uczniów do szukania pomocy w sytuacjach trudnych, -wskazywanie instytucji, które pomagają młodzieży, rodzicom, -korzystanie ze swoich praw, w ramach obowiązujących przepisów, -budowanie życzliwych relacji nauczyciel-uczeń-rodzic-wychowawca.	-współpraca PPP -rozmowy wychowawcze
Promowanie zdrowego stylu życia.	Kształtowanie wiedzy i umiejętności dotyczących zdrowego stylu życia.	- poznanie i stosowanie zasad zdrowego odżywiania się, -rozwijanie różnych form sportu, -uczenie racjonalnego gospodarowania czasem, -poznawanie form aktywnego wypoczynku,	-lekcje wychowawcze -zajęcia techniczne -wf - wycieczki krajoznawcze
Profilaktyka uzależnień.	Przedstawienie zagrożeń wynikających ze stosowania środków uzależniających oraz ich wpływ na realizację planów życiowych.	- aktualna informacja o zagrożeniach; nikotyna, narkotyki, dopalacze, alkohol, leki, środki dopingujące, AIDS , choroby psychiczne, nowotwory, anoreksja i bulimia i inne, - poznawanie prawnych, społecznych i ekonomicznych skutków używania środków odurzających, - informowanie o możliwości profesjonalnej pomocy,	-lekcje wychowawcze -współpraca PPP -zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień -konkursy plastyczne -gazetki ścienne - organizowanie akcji promujących zdrowy tryb życia np. „Dzień bez papierosa”

	Sekty i subkultury – ukazanie mechanizmów psychomanipulacji	- uwiadamianie skutków przynależności do subkultur i sekt, - motywowanie do świadomej rezygnacji z kontaktów z patologicznymi grupami rówieśniczymi	
Poszerzenie wiedzy na temat działań wspierających rodziców (prawnych opiekunów) w wychowaniu młodzieży.	Wzbogacenie wiedzy rodziców (prawnych opiekunów) na temat: - uzależnień i ich profilaktyki, - sposobów pomocy dzieciom w trudnych sytuacjach.	- współpraca z rodzicami (prawnymi opiekunami) w obszarze trudności wychowawczych dzieci. - uwrażliwienie rodziców (prawnych opiekunów) na zagrożenia młodzieży uzależnieniami i wzbogacanie wiedzy na temat profilaktyki. - wspólne ustalanie środków zaradczych w przypadku pojawienia się problemów wychowawczych.	- spotkania z rodzicami - współpraca z PPP - rozwiązywanie indywidualnych problemów

Ewaluacja

Efekty Programu profilaktycznego będą podlegały systematycznej ewaluacji

Sposoby i środki ewaluacji:

- obserwacja zachowania uczniów
- obserwacja postępów w nauce i zachowaniu
- udział uczniów w konkursach i osiągnięcia przez nich wyniki
- frekwencja na zajęciach szkolnych
- ocena samopoczucia ucznia w szkole
- ocena pracy profilaktycznej

Narzędzia ewaluacji:

- ankieta
- obserwacja
- analiza dokumentacji szkolnej
- rozmowa
- wywiad

Program profilaktyki będzie podlegał ewentualnemu uzupełnieniu po zakończeniu każdego roku szkolnego po konsultacji z rodzicami, uczniami i radą pedagogiczną.